

HIZANE (ÇOCUĞUN BAKIMI) BABI

Anne, ayrılıktan evvel veya sonra çocuğunun bakımına daha layıktır. Sonra annenin annesi, ne kadar yukarıya çıkılırsa çıkılsın daha layıktır.

Sonra babanın annesi, sonra çocuğun anne-baba bir kız kardeşi, sonra anne tarafından kız kardeşi, sonra baba tarafından kız kardeşi, sonra teyzesi, sonra halası (aynı şekilde) daha layıktır. Kız kardeşinin kızları, erkek kardeşinin kızlarından daha evladır/layıktır. Erkek kardeşinin kızları, halalardan daha evladır.

Bir kadın, (bakıma muhtaç olan) çocuğun mahreminden gayrısını nikâhlarsa, çocuğa bakım hakkı düşer, çocuğun mahremini nikâhlayan kadının ise bakım hakkı düşmez. Bunun misali, çocuğun amcasını nikâhlayan anne gibi ve çocuğun dedesini nikâhlayan ninesi gibidir. Bakım hakkını düşüren nikâhın kalkmasıyla, bakım hakkı geri gelir. (şayet kadının evli olduğu bundan dolayı da bakım hakkının düştüğünü iddia etseler) Kocasının bulunmadığı hakkında söz kadına aittir, onu sözü kabul edilir. (yani nikâhın düşmediğini dolayısı ile bakım hakkının devam etmesi demektir.)

Çocuk bu sayılan kadınların yanında hizmetten ihtiyaçsız olana kadar kalır. Bu kendi başına yemesi, içmesi, giyinmesi ve istinca/helâ ihtiyacını gidermesi etmesiyledir. Dokuz veya yedi yaşıyla takdir edilir.

Bundan sonra baba, çocuğu almak üzere zorlanır. Kız çocuğu annesinin veya o yoksa ninesinin yanında hayız/adet görme çağına kadar kalır. İmamı Muhammed'e göre şehvet duyma çağına kadar kalır. Zaman fasit olduğu için fetva İmamı Muhammed'in sözüyledir.

Çocuğa bakım hakkı olan kadın buna (bakmaya) zorlanmaz. (zira çocuğa bakmaktan aciz kalabilir. Fakat bakım işi, çocuğun başkasını emmemesi veya başka yakın akrabasının

bulunmaması sebebi ile ona kalmış ise buna mecbur tutulur.)

Eğer çocuğa bakacak bir kadın yoksa bakım hakkı mirastaki sıra üzere asabalara [1] aittir. Fakat mahrem olmayan asabasına kız çocuğu verilmez. Bu, amcasının, dayısının oğlu gibileridir. Ahmak olan fasığa da bakım için kız çocuğu verilmez.

Eğer asabalar aynı yakınlık derecesinde toplansalar, en takvası bakıma layıktır, sonra en yaşlısı layıktır. Zimmî (İslam memleketinde yaşayan Yahudi ve Hristiyanlar) olan kadın, çocuğunu küfre alıştırma korkusu olmadıkça Müslüman evladını bakmaya daha layıktır.

Kendi işlerini görme çağına gelmedikçe babanın çocuğu sefere/yolculuğa götürme hakkı yoktur. Annenin de aynı şekilde hakkı yoktur, ancak evlendiği vatani darul harb/kafir memleketi değilse, oraya götürmesi müstesnadır. Anneden başkası için çocuğu sefere götürme hakkı yoktur.

Eğer iki şehir ve köy arasında baba için çocuktan haberdar olmak ve evinde geceleme mümkün ise, bu durumda annenin çocuğu sefere götürmesinde bir beis yoktur (zira burada babasızlıktan dolayı zarar görmüş olmaz). Aynı şekilde köyden şehire nakletmekte de beis yoktur, aksi durum bunun hilafıdır. Çocuğun kendisinin bakımı hususunda seçim hakkı yoktur. (Mülteka l-Ebhur)

[1] Erkek tarafından varis olanlar.